ماخذ تحقیقی مجلہ
ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07
OPEN ACCESS

CC BY NC

ڊاڪٽر شفيق احمد شاهاڻي
اسسٽنٽ پروفيسر جي سي يونيورسٽي حيدرآباد
عبدالقدوس حسن راشد
صدر شعبو اردو،گورمينٽ ڪاليج يونيورسٽي حيدرآباد

سيّد اعجاز شاهہ راشديءَ جي ڪلام ۾ جماليات جو استعمال- هڪ اڀياس

Dr. Shafique Ahmed Shahati *
Assistant Professor, GC University, Hyderabad
Abdul Qudus Hassan Rashid
HoD Urdu, Govt College University, Hyderabad.
***Corresponding Author:** shafiqshahani4@gmail.com

Aesthetic in the Poetry of Sayed Sijaz Shah Rashidi

Sayed peer mahay Muneer Hazrat muhi u din shah s/o Hazrat shah was born in 1929 A.D. At his native village Matyari. He was died in 1998 A.D. He was the follower of the Shah Mardan shah Rashdi in Qadri concatenation. He loves to engage with poetry. However, Peer jhando at Saeed Abad Ihsan u Allah (sunhat dhani) was born in 1929 A.D. At his native village ‹Peer jhando at Saeed Abad Matyari. He was died in 1998 A.D. He was the follower of the Shah Mardan shah Rashdi in Qadri concatenation. He loves to engage with poetry. However, he has written a lot of poetry, His poetry collection “Sukhan e Aijaz” was published in 2003.in addition to other qualities, his poetry also possesses aesthetic appeal. In this article, the analysis of aesthetics in his poetry has been conducted.

Key Words: *Concatenation, Aesthetics, Appeal, Analysis.*

” لَقَدْ خَلَقْنَا الانسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ“
” تحقيق اسان انسان کي سهڻي انداز ۾ پيدا ڪيو آهي. “

ماخذ تحقیقی مجلہ
ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

معلوم ٿيو تہ انسان ساري مخلوق کان سهڻو بڻايو ويو آهي. اسان جي سونهن جو راز انسانن جي حواسن جي حسن سان سينگاريل آهي، ان ڪري ماهرن توڙي سونهن جي متلاشين شاعرن ۽ اديبن وغيره حواسن جي اهميت کي اجاگر ڪندي سونهن جو دارو مدار حواسن تي رکيو آهي. ۽ ان کي عربيءَ ۾ جماليات، سنڌيءَ ۾ سونهن، فارسيءَ ۾ خوبصورت ۽ انگريزيءَ ۾ Aesthetic ڪوٺيووجي ٿو. وڌيڪ اچو تہ لغتن جي ورق گرداني ڪيون، تہ لغتون ڇا ٿيون بيان ڪن:

” جمال: ذ (ع) سونهن، حسن، خوبصورتي“ (بلوچ، ١٩٩٨ع، ص ٢٠٠)

. ” جمال: ذ (ع) سونهن، حسن، خوبصورتي“ (بلوچ، ٢٠١٧ع، ص ٢٠٠)

” جمال: ذ (ع) سونهن، حسن، خوبصورتي“ (Grace, Beauty, Charm, Prettiness, Elegance)

(ميمڻ، ٢٠٠٦ع، ص ٢٧٦)

جماليات: عربي لفظ: جَمُلَ: خوش صورت، خوش سيرت ٿيڻ، صفت جميل مونث جميلہ

(رشيد احمد، ١٩٩۴ع، ص١٦٧)

لغتون اهو ظاهر ڪن ٿيون تہ سونهن حسن يا خوبصورتي ئي جمال آهي. جماليات يعني تہ جمال يا حسن يا حسن جي ڄاڻ. ڇو تہ سنڌيءَ ۾ ڪنهن بہ اسم جي پڇاڙيءَ ” يات“ ملائڻ سان ان جي متعلق ڄاڻ حاصل ڪرڻ آهي. تنهنڪري ڄاڻ حاصل ڪرڻ لاءِ مون سيّد محي الدين ” اعجاز“ راشديءَ جي ڪلام ” سخن اعجاز“ کي منتخب ڪري منجهانئس جماليات ڳولڻ جي ننڍڙي ڪوشش ڪري ڪجھ اپياس هن ريت ڪيو آهي. ان کان پهرين آئون ماهرن جي راءِ وٺڻ چاهيان ٿو. هتان (جوڳيءَ تي جڙاءُ) مان اقتباس لکجي ٿو:

> ” انگريزيءَ ۾ ايسٿيٽيسزم ” حسن “ سندرتا ۽ سونهن آهي. اهو لفظ ڪيترن ئي مختلف معنائن ۾ استعمال ٿئي ٿو: مثال منهن مهانڊي، سونهن، رنگ، خوشبوءِ، سينگار، ٽڪار، مٽي ڪوڙي، سريلائپ، سريا، سهٽا آلاپ، بود ۾ اچي وڃڻ .سواءِ ڪنهن سبب جي ماڻهوءَ کي خوشي ٿيڻ لڳي، سرءُ جي سانجهيءَ ۾ ترڙ وٺن جون ڪانئون ٿيل پانجهر ٽارين پويان ڪو پکي اڏامي پولي، وشال امبر تي گهٽو مٽي سرڻ، بنا پرن جي ترندي رهي ٿي ۽ من ۾ڪا اکير اتپن ٿئي تہ چئبو تہ ڪا محسوسات، ڪا پراڻي ياد لاشعوري طور ان منظر جي هڪ جهڙائيءَ جي حساب سان تانگهہ پيدا ڪري ۽ من ۾ڪا اپاٽڪي ڪيفيت يا سرور محسوس ڪرائيندڙ ٿي سگهي ٿي.

ISSN (**P**): 2709-9636 | ISSN (**O**): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

> “Aesthetic is the philosophy of the grammar and the logic of beauty. It is the law- governed aesthetic assimilation by man of the laws once of the laws of development and the society-transforming role of art”

جماليات لطيف جي اها فلاسافي پڻ آهي، جيڪا حواسن جي نفسيات جي رنگ روپ ۾ انساني حسن کي معراج تائين پهچائي ٿي چڏي جماليات جي واسطيداري شاعريءَ سان خاص طورء سنگيتء رنگ منچ سان عام طور واڳيل آهي. مختلف منزلن تي جمالياتي لطيف فن جو اولين عروج شاعري ۾ ان کان اڳتي هلي اهو رنگ منچ تي ڏسڻ ۾ ٻڌڻ جي ٻنهي حواسن تي چائنجي ٿو وڃي، (ڪلاچي، ڊسمبر ٢٠١٢،ص ١٠٣)

ڊاڪٽر تهمينہ مفتي، ابراهيم جويي جي حوالي سان لکي ٿي تہ: ” اظهاري صورتن ۾ سمورن لطيف فنن جو پڌرو ۽ اشارتي حسن موجود رهي ٿو، جومحسوس ڪرڻ کان سواءِ ڏسي بہ سگهجي ٿو، ٻڌي بہ سگهجي ٿو، ڪن حالتن ۾ چکي، سنگهي ۽ ڇهي بہ سگهجي ٿو. بلڪ ان جي اها حسن آفريني ئي ان جي بنيادي جان هوندي آهي. انڪري ئي عظيم شاعري هڪ لافاني شي بنجي ٿي.
(ڪلاچي، مفتي تهمينہ ١٩٩٨ع، ص٧٦)

اهي ذريعا جن رستي انسان ان سونهن جو ادارڪ ماڻيندا آهن. اهي ڇه حسون آهن. جيئن: نڪ، ڪن، چپ، چمڙي، اک ۽ سوچ جو پرواز وغيره. انهن مان هر هڪ پنهنجي پنهنجي حصي جي سونهن جي پرک کي دماغ ڏانهن منتقل ڪندو رهندو آهي. جن کي هڪ خيالي صورت ملندي آهي، جنهن تي آسانيءَ سان سوچي ويچاري سگهجي ٿو تہ اهي پڪ سان هيئن هوندي. ان کي هڪ حواسي سونهن جي ڄاڻ چيو ويندو آهي. جيئن اک رستي ڏسڻ نڪ رستي سونگهڻ، ڪن رستي ٻڌڻ، زبان رستي چکڻ، کل رستي ڇهڻ ۽ سوچ ويچار رستي ان جي شڪل تيار ڪرڻ وغيره. انهن مان هر هڪ کي اهڙي عڪس جي هڪ حسي ڄاڻ ڪوٺيو ويندو آهي. پر جيڪڏهن اهڙين گهڻن حسن مان مليل ڄاڻ يا ادراڪ کي هڪ ئي عڪس ۾ آڻي وٺبو تہ ان کي گڏيل عڪس چيو ويندو آهي. (ڪيريو، ٢٠١٩ع،

ٻڌڻ جي حس:

آواز:

” ساز آواز سرگم ۾ هو، تان تراني ترنم ۾ هو،
اپنگ چنگ مرڌنگ ۾ هو “ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع،ص ٥٧)

اونايو:

” نڪارن ناقصن جون هٽ اوهان ريءَ ڪا پوا ڪانهي،

ISSN (**P**): 2709-9636 | ISSN (**O**): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

اوهين سڏ تن جا اونايو، خدارا خاتم الانبياءِ“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٦٣)
ٻولي:
” هر رنگ اولي ٻوليون ٻوليون ٻولي ملون، ڪڏهن مطرب لا اِلا اِلا هو“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع،ص ٦٠)
ٻوليون:
”هر رنگ اولي ٻوليون ٻوليون ٻولي ملون، ڪڏهن مطرب لا اِلا اِلا هو“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع،ص ٦٠)
تان:
”ساز آواز سرگم ۾ هو، تان تراني ترنم ۾ هو،
اپنگ چنگ مردنگ ۾ هو “ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع،ص ٥٧)
ترنم:
”ساز آواز سرگم ۾ هو، تان تراني ترنم ۾ هو،
اپنگ چنگ مردنگ ۾ هو “ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع،ص ٥٧)
چنگ:
” اپنگ چنگ مردنگ ۾ هو “ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع،ص ٥٧)
چٽو چئي ڏي:
” ٿلهه: اٿئي جي دل جگر ۾ دم علي اللّهه چٽو چئي ڏي،
انهيءَ دعويٰ راهه محڪم علي اللّهه چٽو چئي ڏي.“ ((اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع،ص ٧٥)
ذڪر:
اتي واري هل چل جهڪ ڪنڌ نظرون ذڪر هر زبان تي شڪر اللّهه اللّهه“(اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع،ص ٦٤)
رون رون:
”رمز تنهنجي راز واري، راز راحت روح جي،
روح جي رون رون رڳن ۾، پئي ربابن جيان بجائي“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع،ص ١٢٨)
سازُ:
” ”ساز آواز سرگم ۾ هو، تان تراني ترنم ۾ هو،“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع،ص٥٧)
سرگم:
”ساز آواز سرگم ۾ هو، تان تراني ترنم ۾ هو،“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣،ص ٥٧)
شور، واهڻ:
”وڻ ٽڻ واهڻ واديءَ ۾ هو، شور، شغل، شمع شاديءَ ۾ هو،
روهه، جبل، جهر جهنگ ۾ هو“ (”اعجاز شاهه، ٢٠٠٣،ص٥٧)
فريادي:

ماخذ تحقیقی مجلہ
ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

”ڪنا ڪوجھا تنهنجا آهيون، وجي ٻي در نہ ٿا ڌاهيون،
اميدون ڪين ڪي لاهيون، اهيون لاءِ فيض فريادي“ ((اعجاز شاھ، ۲۰۰۳،ص۶۵)

قالون، قيلون:
ڏسڻ هن اکين کي اهو نت ڏنائون، ڪرم پاڃھ اعجاز ڪوجهي تي ڪيائون،
حاصل حال ٿيڙن چئيون قالون قيلون“ ((اعجاز شاھ، ۲۰۰۳،ص۶۸)

قول:
و اماالسّائلَ فلا تنهر ڪيو هي قول قراني،
نہ هن سائل تي ڏرمايو، خدارا خاتم الانبياءُ“ ((اعجاز شاھ، ۲۰۰۳،ص۶۳)

ڪارون:
” نڪي درمان پڇ دارون نڪي ڪر ٻئي در ڪارون،
سندءِ زخمن سندو مرهم عليءَ، اللّھ چئو چئي ڏي“ ((اعجاز شاھ، ۲۰۰۳،ص۷۵)

ڪلام:
” ڪاشف ڪبريا ڪاتبُ ڪلام اللّھ جو،
ڪعبي کي ڪعبو تنهن ڪيو، ڪعبو چوان ڪامل عليءَ.“ (اعجاز شاھ، ۲۰۰۳،ص۷۲)

مرڏنگ: ڍولڪ جو هڪ قسم(نقاره)
”ساز آواز سرگم ۾ هو، تان تراني ترنم ۾ هو،
اپنگ، چنگ مرڏنگ ۾ هو. “ ((اعجاز شاھ، ۲۰۰۳،ص۵۷)

نعرو:
” اٿي اعجاز کي اظهر نعرو اهو اڪيلو،
ٿي منصور ڪان دم پر، عليءَ اللّھ چئو چئي ڏي،“ (اعجاز شاھ، ۲۰۰۳،ص۷۷)

واعظ:
” اجا واعظ تون پيچارو پالين، پيو نفس امارو،
اوٺائي عشق جو، پرچم عليءَ اللّھ چئو چئي ڏي.“ (اعجاز شاھ، ۲۰۰۳،ص۷۶)

وڄي:
وڍي قلب اُت ٿو صفت بيخوديءَ جي وڄي جرس جيئن ٿو جگر اللّھ اللّھ.“ (اعجاز شاھ، ۲۰۰۳،ص۶۴)

هلي:
”ٿلھ: هر سو همہ هو هو هُلي هو حق علي هو حق علي،
جلوي نما ٿيو جل جلي، هو حق علي هو حق علي.“ (اعجاز شاھ، ۲۰۰۳،ص۷۴)

هونگون:
” جنتِ فردوس جون جايون گهمي محبوب سپ گهمايون،

ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07
ماخذ تحقیقی مجلہ

حضوري حال جون لايون، هونگون ها هوت وارن کي.“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۶۵)
هوڪو:
” گودڙيو آهين، گولو تن جو هل لانگوٽيا لاهوت“
ترت طمع کي ٽوڪ ڏئي ڪرتفي نابود،
تنهنجو پنج ڪٽي آ قوت، هاٿي هوڪو ڏي هلڻ جو،“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۷۹)
هو هو:
”ٿلهه: هر سو همه هو هو هُلي هو حق علي هو حق علي،
جلوي نما ٿيو جل جلي، هو حق علي هو حق علي.“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۷۴)
مٿي ڄاڻايل لفظ آواز پيدا ڪندڙ آهن. ۽ اهي ٻڌڻ جي حس کي ظاهر ڪن ٿا. جيڪا قدرت طرفان هڪ نعمت آهي. ڪن سندس اوزار يا عضوو آهي.

چکڻ جي حس:

ٿوهرُ:
”اهي جبل جهونا اهي غار جايون، اهي ٿاڪ بيٺڪ ٿوهر اللّهه “(اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۶۴)
پان:
”تنهنجي لبن جي لالي، هر لال رنگ کان چهري،
سرخي مساڳ لب سر، پن پان ڪر نه سهٽا.“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۱۸۷)
جام:
”جنهن يار جي درشن جو هڪ لخطو لهي ٿو لک پدم،
سو سر ربي ساقي صنم پر جام پي جم جم ڏنم“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۱۹۱)
خمر:
” ٿلهه: هميشه حمد ۾ هوندا – حقيقي حال جا طالب،
خمر خاصي خماريا سي، خدائي خيال جا طالب“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۵۸)
زهريلا:
”پچي سپئي ستر سيلا ڪندس آئون يار لاءِ حيلا،
کپر ڪڻ مار زهريلا ڏنگڻ هارا به مون پيارا“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۱۰۹)
شڪر:

ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07
ماخذ تحقیقی مجلّہ

” شهيد شڪر ڪي شهه ڏني آ، تنهنجي شفتين“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۲۹۴)
شهد:
” شهد شڪر ڪي شهه ڏني آ، تنهنجي شفتين“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۲۹۴)
ڪاذائين:
”چا لاءِ ٿي آدم داڻو ڪاذائين، چا لاءِ ٿي يوسف آئينو ڏنائين،
چالاءِ ٿي موسيٰ وري سڪائين، سبق خضري صبر ساچاهه“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۵۶)
ڪارا:
” جڏهن ٿو آئون ڏسان جوئي. ڪڙو ناهي منهن ڪوئي،
پيان هٿ پير سندن ڌوئي، مٿا ڪارا بہ مون پيارا“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۱۰۹)
ماڪي:
” مٿا ماڪيءَ جهڙا مصري، ڏني جن ڏک وڃن وسري،
نئين سج سڪ نئين نسري، برهه بارا بہ مون پيارا“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،ص۱۰۹)
مٿا:
” مٿا ماڪيءَ جهڙا مصري، ڏني جن ڏک وڃن وسري،
نئين سج سڪ نئين نسري، برهه بارا بہ مون پيارا“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳، ص۱۰۹)
مد:
” اعجاز چئي عشاقن مستن مد پياڪن،
ڳوله ڳوڙهن ڳولاڪن چونديو امام توڪي“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳،۱۸۴)
مزو:
مشاهدي واري محل جو مزو ماڻيو مري جي جن ،
مسيحي مرد سي ماهر، نہ ٿيندا مال جا طالب“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳، ص۵۸)
مساڳ:
” سنهڙا سهٽا ڏند مصفا، لاڳ مصفا لاڳ مساڳ لبن“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳، ص۱۹۴)
مصري:
” مٿا ماڪيءَ جهڙا مصري، ڏني جن ڏک وڃن وسري“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳ع، ص ۱۰۹)
نبات:

ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07
ماخذ تحقیقی مجلہ

” لعل بدخشان ڪوثر، مرجان مصري، نبات منجهن“ ” (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٠٩)

مٿي بيان ڪيل لفظ ذائقن کي ظاهر ڪن ٿا، جنهن کي زبان ذريعي چکي ذائقو محسوس ڪري سگهي ٿو، جنهن سان پنهنجي طبيعت موافق واپرائي سگهون ٿا. تنهن ڪري مٺو سڀ ڪنهن کي پسند آهي.

چهڻ جي حس:

پچڻ:

” مچٺو اعجاز مچڻ جي لاءِ ، پرم جسمي پچڻ جي لاءِ،
وري واپس وچڻ جي لاءِ ڪري بولي پڪي آئين“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٥٨)

تتن:

” جهڙن جهولن تتن ڪاڙهن گهڙن گهارن چڪڻ چاڙهن،
انهن غارن انڌارن ۾ اسان جي تار توهين تون،“(اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٥٩)

تڪرايو:

”اوهان جو در خدا جودر خدا جو در اوهان جو در،
بيگانہ در نہ تڪرايو خدارا خاتم الانبياءِ“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٦٣)

پنڌ:

” لٿو پنڌ پيرن تان، معافي منزلون ٿيون مرادون بہ من گهريون ٿيون،
وڪان ويجهيون پايان، سهل سڀ سبيلون“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٦٨)

جهولا:

” جهڙن جهولن تتن ڪاڙهن بہ گهيڙن گهارن چڪڻ چاڙهڻ،
اونهن غارن انڌارن ۾، اسان جي تار تون ئي تون.“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٥٩)

چال:

” پار منهجي يارَ جا آهن عجب هي آشڪار،
دل ڦريندڙ ناز جلوو آ سندس چال ۾.“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٢٠)

چمڻ:

” ماٿهون جّن، ملائڪ چمن مڙيون چاهئون، گنبذ سبز اطهر جو در اللّه اللّه.“(اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٦٤)

چلي:

” چشمان چشمي چاڙه چاڙهي چوٽان چوٽي چڪڻ چاڙهڻ،

ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

چئو طرف ڏس چوڪس چليهو حق علي هو حق علي.“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٧٤)

چال:

” پار منهجي يارَ جا آهن عجب هي آشڪار،
دل ڦرينڌڙ ناز جلوو آ سندس چال ۾.“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص١٢٠)

ذبح:

ذبح ڪيئي ذليلن کي ته ضرب تيغ سان،
ضابطي سان ذبح ڪيا بي پير ڪئين پليل عليءَ“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٧١)

ضرب تيغ:

ذبح ڪيئي ذليلن کي ته ضرب تيغ سان،“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٧١)

ڪاڙها:

” جهڙن جهولن تتن ڪاڙهن به گهيڙن گهارن چڪڻ چاڙهڻ،
اونهن غارن انڌارن ۾، اسان جي تار تون ئي تون، (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٥٩)

ڪاهيان:

” شاهه نجف ڏي ڪاهيان اٿم، تانگهو تنهن پيتڻ جو. “ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٧٩)

ڪتل:

” ياد ته آهيان وسريل ناهيان وسريل ناهيان دل تان انهن جي اتريل ناهيان،
ڪتل مون ۾ خيال، منهنجي سڄڻ جا“. (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص١٣٠)

ڪسڻ:

” چوان آئون ڪيئن آهي ڪهڙو ڏنس، جنهن جيئن تنهن سان تهڙو،
اصل کان ئي اصل اهڙو دليون کلندي ڪسڻ جهڙو“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٥٦)

گسڻ:

” ڪٿي محبوب سو پيارو ڪٿي عاشق انا وارو،
ڪٿي نيڙو ڪٿي نياري، ڪٿي گهرو گسڻ جهڙو.“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٥٦)

گهمي:

” گهمي هنڌ سنڌ هر پارا ڏٺم اعجاز سڪ وارا،
وڏي هئا مربي وارا، عليءَ جي آل جا طالب“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٥٨)

گهمندين:

ISSN (**P**): 2709-9636 | ISSN (**O**): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

”ڪيسين ڪذاب ٿي گهمندين، ڪيسين ڪنهن ڪان ڪنبي ڪنبدين،
ڪنبڻ نا عاشن جو ڪم، علي اللّه چئو چئي ڏي.“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۷۶)

لڪ لانگهو:

” نالي خاطر نہ ٿي لانگهو، لنگهي، وڃ لاحوتي لڪ لانگهو،
هجي جي تار جي تانگهو، علي اللّه چئو چئي ڏي.“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۷۷)

نازڪ:

”تنهجي سُر اپاتن ۾ بدن جهڙو هوبهو،
نرم و نفيس نازڪ، مشڪل ڪو گل هجي“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۱۲۷)

نفيس:

”نرم و نفيس نازڪ، مشڪل ڪو گل هجي“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۱۲۷)

نرم:

”نرم و نفيس نازڪ، مشڪل ڪو گل هجي“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۱۲۷)

وهي:

”ابتو واهين سبتو واهين، ڪپتو واهين سپتو واهين،
تنهجي اڳيان نہ ڪنهن جي ناه، جيئن جنهن کي واهين تئين سو وهي ٿيو.“(اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع،ص۶۰)

نڪ:

” نڪ اکيون سر صورت رکي ٿو. لوڪ اجان تنهن کي ڪين لکي ٿو،
اهو بہ اعجاز ڏس انذير، ڪر تون سهي سو پر ۾ پهي سو“ اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۶۱)

واٽ:

در داماد مرسل جو، آئون نہ ڇڏيان اعجاز چئي،
ويو ۾ ويندو واٽ ان سان، ورھ وارن جو وفد“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۷۴)

ڇهڻ هٿن، پيرن ذريعي ظاهر ٿئي ٿو. هوئين اکين سان نظري ڇهڻ، آوازي ڇهڻ، وغيره ٿئي ٿو. جنهن سان خاص شين جي صفت نرم، نفيس وغيره جي خبر ملي ٿي.

ماخذ تحقیقی مجلہ
ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

ڏسڻ جي حس:

اجرا:

” حرم، بيت، حجرا، صحن صاف اجرا سونهن پياسي سر بس اللّه اللّه“(اعجاز شاه، ٢٠٠٣ع، ص٦٤)

اکيون:

”نڪ، اکيون، سر، صورت رکي ٿو لوڪ اڃان تنهن کي ڪين لکي ٿو،
اهي بہ ڏس اعجاز انڌير،
ڪر تون سهي سو پر ۾ پهي سو “ (اعجاز شاه، ٢٠٠٣ع، ص٦١)

حسينن:

”حسينن ڪي قبيحن ۾، حبيبن ڪي رقيبن ۾،
هجو جن جن پيارن ۾ اسان جي تار تون ئي تون.“ (اعجاز شاه، ٢٠٠٣ع، ص٥٩)

خيابان:

” بحر بر بيابانن خلاصن خوش خيابانن،
ارم جهڙن نظارن ۾ اسان جي تار تون ئي تون“ (اعجاز شاه، ٢٠٠٣ع، ص٥٩)

ديدار:

” اسان جي جهات هر خاني خدا جي ذات هر خاني،
اسين دم دم ديدارن ۾ اسان جي تارون تون ئي تون“ (اعجاز شاه، ٢٠٠٣ع، ص٥٩)

رنگ:

” ٿلهه: هر ساٿ آهي هر رنگ ۾هو، هن سر ۾ هو هن سنگ ۾ هو “ (اعجاز شاه، ٢٠٠٣ع، ص٥٧)

زلف:

”حسن حسين حرڪتم ۾ هو، ناز، نياز، نزاڪت ۾ هو،
زلف جي ور ونگ ۾ هو“ (اعجاز شاه، ٢٠٠٣ع، ص٥٧)

سبز:

”ماٿهو جنِّ، ملائڪ چمن مڙيو چاهون گنبذ سبز اطهر جو در اللّه اللّه“ (اعجاز شاه، ٢٠٠٣ع، ص٦٤)

سياه:

”گناهن جي سياهيءَ کان سچي دامن سياه آهي،
اجاريون ڪيئن سو سمجهايو، خدارا خاتم الا نبياءِ“ (اعجاز شاه، ٢٠٠٣ع، ص٦٣)

شاخون:

ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

”سي ماڙيون سي چاڙهيون، گهٽيون چونڪ غنچہ سي شاخون شجر
بس ثمر اللّھ اللّھ)(اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص ۶)

شجر:

سي ماڙيون سي چارهيون، گهٽيون چئونڪ غنچہ سي شاخون شجر بس
ثمر اللّھ اللّھ“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص۶۴)

شعلا:

” ٿلھ: مٺي مربي موهيو عربي ملڪ ملڪوت وارن کي
عجب شعلا نظر آيا اتي جبروت وارن کي“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع،
ص۶۵)

صاف:

” ” حرم، بيت، حجرا، صحن صاف اجرا سو٠نهن پياسي سر بس اللّھ
اللّھ“(اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص۶۴)

صورت:

” ”نڪ، اکيون، سر، صورت رکي ٿو لوڪ اڃان تنهن کي ڪين لکي
ٿو، اهي بہ ڏس اعجاز انڌير،
”ڪر تون سهي سو پر ۾ پهي سو “ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص۶١)

قبيحن:

”حسينن ڪي قبيحن ۾، حبيبن ڪي رقيبن ۾،
هجو جن جن پيارن ۾ اسان جي تار تون ئي تون.“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع،
ص۵۹)

ڪالا:

” ڪنورا نيڻ ڪج ڪالا اهي بڙچون اهي پالا،
هٽي ڪيئي مست مولا، عجب چالا سکين آئين“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص۵۸)

نور:

” برابر آهيون بي سمرا – ڏوهياري ڏايا ڏڏ ڏبرا،
اسان جا قلب ڪر اجرا وهائي نور جي وادي“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص۶۵)

مشاهدو:

”مشاهدي واري وادي محفل جو مزو ماڻيو مري جي جن،
مهيسي مرد سي ماهر نہ ٺيندا مال جا طالب“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع،
ص۵۸)

مک:

ريءَ اللّھ جي نا ڪجھ ناهي، جيڪي آهي اهو ئي آهي،
پاءِ تنهن کي هر مک ۾ تون“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص۶١)

منهڙو:

ماخذ تحقیقی مجلہ
ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

” مونجهارا غم زماني جا توڙي دار البقا وارا،
ميٽي ڪل منهڙو مرڪايو خدارا خاتم الا نبياءِ“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳ع، ص۶۳)
نظر:
” ڪٿر ڪس جي خبر ڪانهي انهيءَ پاسي نظر ڪانهي،
ڪڻ ڪا سن خرارن ۾ اسان جي تار تون ئي تون“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳ع، ص۵۹)
نگاهه:
” نگاهه ڪرم سان آقا ڪيو مشڪل آسان سڀ،
اوسيئڙن ۾ نہ الجهايو خدارا خاتم الا نبياءِ“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳ع، ص۶۳)
نگاهي:
” اعجاز چئي منهنجو وهڻ چاهي آئون تہ وهان ٿو توکي نگاهي،
ڪيئن نہ چرخو چلائين ٿو هرگاهه جيئن جنهن کي وهائين ٿو تيئن سو وهي ٿو“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳ع، ص۶۰)
نور:
” برابر آهيون بي سمرا – ڏوهياري ڏايا ڏڏ ڏبرا،
اسان جا قلب ڪر اجرا وهائي نور جي وادي“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳ع، ص۶۵)
وسڻ:
سوئي مشرق سو ئي مغرب سو ئي سو آنحن اقرب،
سوئي رهبر، سندم سو ربّ سو ئي جت ڪٿ وسڻ جهڙو“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳ع، ص۵۶)
ونگ:
”حسن حسين حرڪتم هو، ناز، نياز، نزاڪت ۾ هو،
زلف جي ور ونگ ۾ هو“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳ع، ص۵۷)
ڏسڻ جي حس مٿي ڏنل لفظن ۾ ظاهر ٿئي ٿي، اک ڏسڻ جو آلو آهي. جيڪي شيون ڏسجن ٿيون سي نظري عڪس ڏيکارين ٿيون. ۽ ماڻهو ان بابت ڄاڻي ٿو، ۽ ڪارج ۾ آڻي ٿو.
سوچڻ واري حس:
اڄ:
” اسين ڏک سک ۾ هڪجهڑا اسين اڄ بک ۾ هڪجهڙا،
ڏکارن ۽ سکارن ۾ اسان جي تار تون ئي تون“ (اعجاز شاهه، ۲۰۰۳ع، ص۵۹)
الک:
” **ٿلهه:** ڪر خيال ختم تون بيا لک ۾ تون، وچ پيهي اللّٰه الک ۾ تون“

ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07
ماخذ تحقیقی مجلہ

(اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٦١)

اوتار:

” وساري يار کي جو دم ڪفر ۾ غار ٿيون سو غم،
انهيءَ آهيون اوتار ۾ اسان جي تار تون ئي تون“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٥٩٩)

برھ:

” برھ تي بار چايو جن - انا الحق گيت ڳايو تن،
اتاهون عشق آيو اٿن - ناهن اڄ ڪالهه جا طالب،“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٥٨)

ٻيائي:

ڪام ڪروڌ ڪينو ڪٽي ڇڏ موھ ممت کان منهن مٽي ڇڏ،
ٻجهه نه ٻيائي ٻک ۾ تون“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٤١)

پرک:

واندا الاهي عشق سان واڳج جڳ جڳ جيئڻ لاءِ جاڳي جاڳج،
پئه نه پراي پرک ۾ تون“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٤١)

پيارو:

” ڪٿي محبوب سو پيارو ڪٿي عاشق انا وارو،
ڪٿي نيڙو ڪٿي نياري، ڪٿي گهرو گسڻ جهڙو.“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٥٦)

جنگ:

” وحدت ۾ هو، ڪثرت ۾ هو ماتم ۾ هو، مسرت ۾ هو،
جوانن واري جنگ ۾ هو“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٥٧)

چاڻ:

” چاڻو سڀ چاڻ چاڻن ٿا، تندو ٻيو ڪين تاڻن ٿا،
عجب احوال آڻن ٿا، امر اعمال جا طالب“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٥٨)

خطائون:

” ٿلهه: اوهين ڪا نظر فرمايو، خدارا خاتم الا نبياءِ،
خطائون درگذر پانيون خدارا خاتم الا نبياءِ“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٦٣)

دردن:

” روزن ۾ چئن جي عيدن ۾ غمن دردن شديدن ۾،
گلن ۾ چئين خارن ۾ اسان جي تار تون ئي تون“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٥٩)

ڏيرا:

” برابر آهيون بي سمرا- ڏوهياري ڏايا ڏڏ ڏيرا،

ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07
ماخذ تحقیقی مجلہ

اسان جا قلب ڪر اجرا وهائي نور جي وادي“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۶۵)

ڏڏ:

” برابر آهيون بي سمرا- ڏوهياري ڏايا ڏڏ ڏيرا،
اسان جا قلب ڪر اجرا- وهائي نور جي وادي“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۶۵)

ڏوهياري:

” برابر آهيون بي سمرا - ڏوهياري ڏايا ڏڏ ڏيرا،
اسان جا قلب ڪر اجرا - وهائي نور جي وادي“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۶۵)

ساڄاهہ:

”چا لاءِ ٿي آدم داٿو ڪاڏائين، چا لاءِ ٿي يوسف آئينو ڏئائين،
چالاءِ ٿي موسيٰ وري سڪائين، سبق خضري صبر ساڄاهہ“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳،ص۵۶)

سپٽيو:

”ابتو واهين سبتو واهين، ڪپتو واهين سپٽيو واهين،
تنهنجي اڳيان نہ ڪنهن جي ناهہ، جيئن جنهن کي واهين تيئن سو وهي ٿو.“
(اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع،ص۶۰)

سڪي:

غلاميءَ جي غلافن طبل شاهي طوافن ۾،
ڪشالا ڪوهہ ڪافن ۾ ڪنهنجي ڪارڻ سڪي آئين“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع،ص۵۸)

شادي:

”وڻ ٽڻ واهڻ واديءَ ۾ هو، شور، شغل، شمع شاديءَ ۾ هو،
روهہ، جبل، جهر جهنگ ۾ هو“ (”اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳،ص۵۷)

شديدن:

” روزن ۾ چئن جي عيدن ۾ غمن دردن شديدن ۾،
گلن ۾ چئين خارن ۾ اسان جي تار تون ئي تون“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۵۹)

غمن:

” روزن ۾ چئن جي عيدن ۾ غمن دردن شديدن ۾،
گلن ۾ چئين خارن ۾ اسان جي تار تون ئي تون“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۵۹)

ڪينو:

ڪام ڪروڌ ڪينو ڪٿي ڇڏ موهہ ممت ڪان منهن مٽي ڇڏ،
پڇهہ نہ پيائي پڪ ۾ تون“ (اعجاز شاهہ، ۲۰۰۳ع، ص۴۱)

ڪفر:

” وساري يار کي جو دم ڪفر ۾ غار ٿيون سو غم،

ISSN (**P**): 2709-9636 | ISSN (**O**): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07
ماخذ تحقیقی مجلہ

انهيءَ آهيون اوٿار ۾ اسان جي تار تون ئي تون“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٥٩٩)

لک لائق:

لکين احسان لک لائق، ڪيئين اعجاز لاغر تي،
محبوب منهنجو محب سو منوّر نڪو ٻيو ٿيو نڪي ٿيندو“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٦٨)

مجڻ:

” مجڻو اعجاز مجڻ جي لاءِ، پرم جسمي پجڻ جي لاءِ،
وري واپس وجڻ جي لاءِ ڪري ٻولي پڪي آئين“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٥٨)

محبت:

” ملاقي روز محشر ۾ سپئي محبوب سان ٿيندا،
جيڪي هوندا محبت جي ذري مثقال جا طالب“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٥٨)

محبوب:

” ڪٿي محبوب سو پيارو ڪٿي عاشق انا وارو،
ڪٿي نيڑو ڪٿي نياري، ڪٿي گهرو گسڻ جهڙو.“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٥٦)

مسرت:

” وحدت ۾ هو، ڪثرت ۾ هو ماتم ۾ هو، مسرت ۾ هو،
جوانن واري جنگ ۾ هو“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص٥٧)

سنگهڻ واري حس:

آرنو عناب:

” رات جي راٽي هجي توڙي هجي ارنو عناب“(اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص١٩٩)

اوٻارا:

” عطر اوتون ڏي ات اوٻارا اچن ڪي حنا مشڪ موتيو عنبر اللّه اللّه“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص ٦٤)

حنا:

” عطر اوتون ڏي ات اوٻارا اچن ڪي حنا مشڪ موتيو عنبر اللّه اللّه“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص ٦٤)

خنڪ دار = هٻڪار

” دلڪش ۽ دلفريب هي خوشبويون خنڪ دار،
من تن ٿيو معطر هٻڪار چا نه چا“ (اعجاز شاهه، ٢٠٠٣ع، ص١٨٦)

خوشبودار:

ماخذ تحقیقی مجلہ
ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

” ان زلف خوشبودار جو سايو نہ چڙ ڪڍهن،
دل کي دماغ کي جو - معطر ڪري چڏئي“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٢٣)
سُرهو:
” تون گلن ڦلن کان سرهو - تون مشڪ ختن کان سرهو، “ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٩٠)
سوسن:
” توسان سرو سوسن سنبل ڪيئن پيٽيان - ڪيتڪ ڪيوڙو، گل ڪنول ڪيئن پيٽيان
توکان سهڻو چا ۾ زندگي ۾ زنبق آ“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٠٧)
سنبل:
” توسان سرو سوسن سنبل ڪيئن پيٽيان - ڪيتڪ ڪيوڙو، گل ڪنول ڪيئن پيٽيان
توکان سهڻو چام زندگي ۾ زنبق آ“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٠٧)
سمن:
” گل لوءِ هزارو لا لا سمن، انهيءَ حسن اڳيان نہ ڪيو نيار نمن،
پسي جوت جواني رشڪ چمن، چڪيا چاڪ سنبل سرو وسوسن جا“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٨٩)
صنوبر:
” سينو جو ڪبوتر کان سهڻو سڌو قد سروُ ۾ صنوبر کان سهڻو ٽلڻ ٽور ٺهلڻ ڏسي هنجهہ لڄاڻا“
(اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٩٨)
عطر:
” عطر اوتون ڏي ات اپار اچن کي حنا، مشڪ،موتيو، عنبر اللّه اللّه“
(اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٦٤)
عنبر:
” عطر اوتون ڏي ات اپار اچن کي حنا، مشڪ،موتيو، عنبر اللّه اللّه“
(اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٦٤)
گلبدن:
” گلگون گلابي اکين واري گل بدن، گلفام سان جم چام سان“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٢٤)
گلگون گلابي:
” گلگون گلابي اکين واري گل بدن، گلفام سان جم چام سان“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٢٤)
گل لوءِ هزار:

ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07
ماخذ تحقیقی مجلہ

” گل لوءَ هزار ولا لا سمن، انهيءَ حسن اڳيان ڪيو نياز نمن“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٢٤)

لالا:

” گل لوءَ هزار ولا لا سمن، انهيءَ حسن اڳيان ڪيو نياز نمن“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٢٤)

مشڪَ:

” عطر اوتون ڏي ات اپار اچن ڪي حنا، مشڪ،موتيو، عنبر اللّه اللّه“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٦٤)

مشڪ ختن:= هرڻ جي دن مان نڪتل مشڪ، عطر.

” اچي جنهن چمن ۾ چمن چمن سو ٿئي گهمي جنهن صحن تي صحن سوحن ٿئي،
هلي راھ جنهن سان سا مشڪ ختن ٿئي رهي جاءِ جنهن تي سا جنت عدن ٿئي،
منهنجي دل پوءِ باغ ارم “
(اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص

موتيو:

” عطر اوتون ڏي ات اپار اچن ڪي حنا، مشڪ،موتيو، عنبر اللّه اللّه“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص٦٤)

نافرمان:

” گل نافرمان نسرين نرگس گل نيلوفر، گل نسيم“ (اعجاز شاھ، ٢٠٠٣ع، ص١٩٩)

ان ڪان سواءِ هيٺيان گل بہ سنگهڻ جي حس سان تعلق رکن ٿا:
شاهو، عشق پچو، گل شرم، رات جي راڻي، گل چند، چوگر، چمپا، چنبيلي، گل چنار، گل ايلاچي، آمون، ارزن، گل انور، گل انار، ريحان، رابيل، گل بنفشو، گل بادامون، گل برگ، گل سنياسي، سي سفيد، گل گولاڙو، گوني، گل گيندو، گل گلاس، گل دائودي، دوسر، گل دو پهرو، داس وغيره

هن مٿي استعمال آيل لفظ گلن جي قسمن ۾ خوشبوءِ کي ظاهر ڪن ٿا، جنهن جو سنگهڻ سان تعلق ٿيو آهي، جيڪا پڻ نعمت عظمہ آهي.

ڪتاب

١ بلوچ، عبد السّتار، محقق ۽ مرتب: پروفيسر، ڊاڪٽر، غلام علي الانا، تقديم: ٢٠٠٦ع، هڪ جلدي، سنڌيڪا لغت، سنڌيڪا اڪيڊمي، ڪراچي.
٢ بلوچ، نبي بخش خان، ڊاڪٽر، مئولف، شيخ محمد اسماعيل، مددگار، ٢٠١٧ع، ”هڪ جلدي سنڌي لغت“، سنڌي ٻوليءَ جو با اختيار ادارو، حيدر آباد سنڌ.

ماخذ تحقیقی مجلہ
ISSN (P): 2709-9636 | ISSN (O): 2709-9644
Volume 5, Issue 3, (July to Sep 2024)
https://doi.org/10.47205/makhz.2024(5-III)urdu-07

٣ بلوچ، نبي بخش خان، ڊاڪٽر” تحقيق ۽ تصحيح، ٢٠٠٥ع، ”خليفي صاحب جو رسالو: خليفي نبي بخش صاحب جو رسالو، ۽ متفرقه ڪلام“، سنڌي ادبي بورڊ ڄام شورو.
٤ عباسي، تنوير، ليڪ: ٢٠١٥ع، ” شاهه لطيف جي شاعري“، روشني پبليڪيشن ڪنڊيارو، سنڌ
٥ ڪيريو، جيئڻ خان، ڊاڪٽر، ليڪ، ٢٠١٩ع، ” جوڳيءَ تي جڙاءُ - مير محمد پيرزادي جي تخليق- هڪ تحقيقي اڀياس“، سمبارا پبليڪيشن، حيدرآباد، سنڌ
٦ ميمڻ، صاحبڏنو، استاد، سهيندڙ، ٢٠٠٣ع، ” سخن اعجاز“ ، بزم اعجاز نيو سعيد اباد
٧ ميمڻ، عبد الرشيد، مصنف، ٢٠٠٦ع، “ سنڌي- سنڌي-انگريزي لغت“، سنڌي لينگويج اٿارٽي حيدرآباد، سنڌ